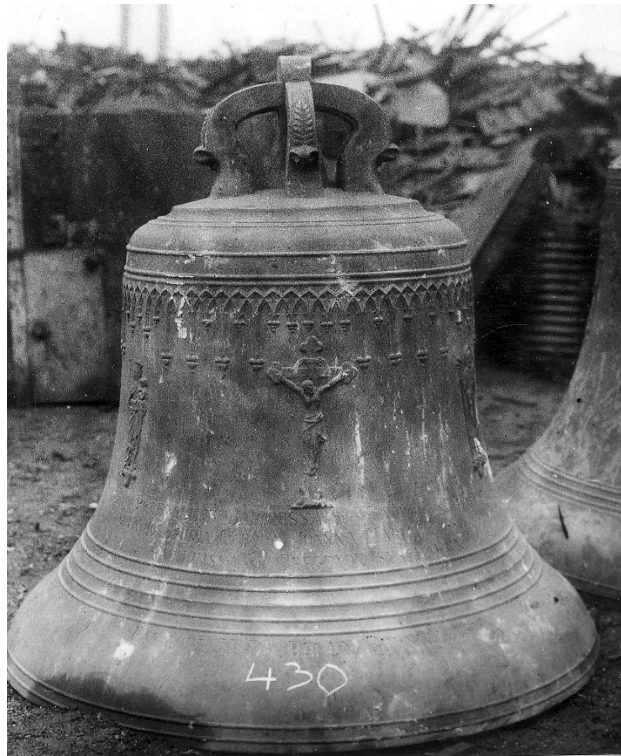

SINT SERVATIUS, KERSBEEK

De kerk van Kersbeek

KIK/IRPA # 19911

Voorgeschiedenis van de klokken

Michel Holsbeek leverde ons waardevolle informatie over de voorgeschiedenis van de klokken. In 1618 hingen er twee klokken waarvan een “nieuwe” geleverd was door Nicolas Chapelle. Van deze gieter bestaan nog een aantal klokken, vooral in het bisdom Luik. Uit de rekening is op te maken dat niet alleen betaald werd voor drank voor de werklieden maar ook voor de klokspijs die noodzakelijk was om de klok opnieuw te gieten. Er moet dus nog een voorganger geweest zijn van de klok die spijtig genoeg in 1661 gebarsten was. Ze werd vervangen door een te kleine Mariaklok van Joannes Bodry. Over beide gieters Chapelle en Boudry kan men lezen in de Tchorski-catalogoog [11]. Dit is niet het geval voor Roche Vrouw die de Mariaklok in 1670 mocht vervangen en waarover geen informatie beschikbaar is.

In 1748 was ook die laatste klok gebarsten en werd ze opnieuw gegoten door Andreas III Jozef Vanden Gheyn. In een verslag uit 1839 van de gemeenteraad van Kersbeek wordt naar één enkele klok verwezen die dan nog gebarsten is.

De volgende bron van informatie is het oorlogsverslag van 27 februari 1918 door pastoor J. Claes onder Dekanaat Diest [10]. Twee klokken worden vermeld.

1. Grote klok van 542 kg, diameter 97 cm en toon sol#. Voor de gieter ME FUDIT LOVANI
ALPH. BEULLENS 1898. Dan een heel lange tekst PRAENOBILIS ADALBERTUS
ANDREAS STEPHANUS MARIA DE TIMARY, SPONSUS LUDOVICAE LEONIAE
DELPHINAE ELISABETH BARONISSAE DE WOLFF DE MOORSEL SUSCEPTOR.
PRAENOBILIS BARONISSA DE TURCK DE KERSBEEK, NATA JOSEPHINA
CAROLA JOANNA MARIA DE BROUCKHOVEN COMITISSA DE BERGEYCK
SUSCEPTRIX. PASTORE H. DEBRUYN BRUXELLENSIS.

KIK/IRPA 19911 [12] toont deze klok uit 1898 waarop een Christus aan het kruis en een O.-L.-Vrouw zijn afgebeeld evenals St.-Servatius. Onder het kruis staat een tekst die over drie lijnen is gegrift. Fragmenten van de bijna onleesbare tekst komen overeen met wat de pastoor had genoteerd.

2. Kleine klok van 175 kg en toon la#. A.D. VAN AERSCHODT – VANDEN GHEYN ME FUDIT LOVANII ANNO 1839. Verder dan PRAENOBILIS DOMINUS EMMANUEL AMBROSIUS JOSEPHUS DE TURCK SUSCEPTOR. SUSCEPTRIX PRAENOBILIS DOMICELLA MARIA ERNESTINA DE L'ESCAILLE. PASTOR BREMS EX HEYST-OP-DEN-BERG.

De eerste klok werd in april 1944 weggehaald door de Duitse bezetter. Dit ging niet zonder slag noch stoot: eerst had men de kerkdeur afgesloten maar later geopend om erger te voorkomen. Boven de poort werd een raam uitgekapt waardoor de klok werd afgelaten. Meer informatie over de klokkenroof van 1943 kan gevonden worden in [3] en [6].

De klokkenjagers aan het werk

De klok Vrede

Huidige toestand

Waar we dachten dat de tweede klok nog aanwezig zou zijn, hebben we moeten vaststellen dat de twee aanwezige klokken allebei naorlogs zijn. Eén mogelijkheid is dat de Van Aerschodt-Vanden Gheynklok gebarsten was. Omdat ze vervangen werd door VREDE, een klok uit de gieterij Sergeys, kunnen we beroep doen op meer uitleg langs de gieter [8].

1. **VREDE**. Deze sobere klok draagt enkele typische kenmerken van de Sergeysgieterij maar mist er langs de andere kant ook andere. We herkennen vlak onder de schouder een smalle sierband waarin de naam van de klok

VREDE

gegoten is. Op de tegenoverliggende flank staat dan

GIETER J SERGEYS LEUVEN A^o 1971

Hieronder is een brede sierband van moerbeibladeren – een typisch Sergeysmotief – aangebracht waartussen zich onder de kloknaam een Chi-Rho-symbool of labarum bevindt. Tussen twee dubbele gietringen staat

PAROCHIE S SERVATIUS KERSBEEK

Op de tegenoverliggende flank staat op die plaats

VOORZ A GEENS

Boven de faussure zijn drie paren gietringen aangebracht en nog eens drie sierringen op de lip van de klok. Volgens informatie uit de parochiearchieven was A. Geens voorzitter van de kerkfabriek. Waarom geen verdere notabelen vermeld worden is een beetje een raadsel. Ook waarom het zo typische beeld van Christus aan het kruis ontbreekt is merkwaardig.

De gietersdynastie Sergeys is verwant aan Vanden Gheyn: Pierre Sergeys (1827-1912) huwde Reine Barbe Van Aerschodt, de enige dochter van Thomas Van Aerschodt en Anne Maximilienne Vanden Gheyn. De gieterij Sergeys overspant vier generaties waarvan François de derde was. François Sergeys (1896-1982) was een bijzonder bedrijvig gieter in Leuven. Hij was tijdens zijn leven verantwoordelijk voor een kleine duizend klokken, waarvan heel wat de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd. Zijn zoon Jacques (°1930), de gieter van de Kersbeekklok, nam in 1970 de gieterij over. Jacques Sergeys was de laatste klokkengieter in België tot hij op 17 november 1980 het bedrijf verkocht aan Clock-O-Matic in Herent [2].

De Jan Berchmansklok

De tekst op de Jan Berchmansklok

2. JAN BERCHMANS.

Zoals vermeld vervangt deze klok de vroegere kleine klok. De klok vertoont de klassieke kenmerken van klokken uit de Nederlandse gieterij Petit & Fritsen. Bovenaan is een prachtige sierband aangelegd van musicerende engelen. Tussen deze en de volgende sierband staat langs een zijde van de klok

PETIT & FRITSEN. AARLE-RIXTEL, NEDERLAND 6445

Hieronder prijkt de tweede sierband met naar beneden hangende bladeren. Dan volgt op de tegenoverliggende flank van de klok de belangrijke tekst:

JAN BERCHMANS
PETER **METER**
STEFAN VANDEPOEL **MIA**
1979

Boven de faussure zijn dan nog drie gietringen aangebracht.

Een detail van de sierband met musicerende engelen op de Jan Berchmansklok

De gieterij Petit & Fritsen werd in het Nederlandse Aarle-Rixtel in 1787 gesticht door Alexius Petit, een telg uit de gietersdynastie Petit. Zijn dochter Aldegonda huwde met Izaak Fritsen. Hun zoon Henricus nam de gieterij over in 1815 en gaf ze de hoger gegeven naam. Het cijfer 6445 verwijst naar een nummer in het orderboek van de gieterij die in 2014 werd overgenomen door de Koninklijke Eijsbouts uit Assent, eveneens in Nederland.

Terloops mag vermeld worden dat vroeger de processie uitging en stopte aan het Kasteel van Hogemeier. Daar werd de processie verwelkomd door het luiden van de klok die in de klokkentoren van het kasteel was opgehangen. Later zou deze klok door de laatste bewoners van het kasteel bewaard gebleven zijn. Meer hierover is ons niet bekend.

Technische gegevens

KERK	KLOK	GIETER	HOOGTE	DIA	DIKTE	JAAR	GEWICHT	TOON
KERSBEEK	VREDE	Sergeys	57	92	6,9	1839	175	A
	JAN BERCHMANS	Petit & Fritsen	53	67	4,6	1979		ES

Bedanking

We sturen een speciaal woordje van dank naar Michel Holsbeek. Niet alleen vergezelde hij ons bij het torenbezoek maar hij nam tevens een aantal foto's die in dit verslag gebruikt zijn. Ook gaf hij ons vóór ons bezoek gedetailleerde informatie over de klokken van Kersbeek. Het merendeel van de voorgeschiedenis van de klokken hebben wij langs hem bekomen.

Referenties

- [1] BEARDA, T., SERGEYS, J. & TEUGELS, J.L., *Campanae Lovanienses, Inventaris van Beiaarden en Klokken in Groot-Leuven*, Uitgeverij Peeters Leuven, 2008
- [2] *Clock-o-Matic*, tekst voor de tentoonstelling op 12 en 13 november 2016 van het Genootschap voor Heemkunde van Herent door A. Mertens
- [3] HUYBENS, G., *De klokkenroof tijdens W.O.II*, Vlaamse Beiaardvereniging Magazine, 4, 1998
- [4] LAUWERS, V., TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klokkenpatrimonium Pastorale Zone Bekkevoort, Jaarboek Heemkundige Kring Bekkevoort 2018*, 117--131
- [5] LEHR, A., *Van Paardebel tot Speelklok. De Geschiedenis van de Klockgietskunst in de Lage Landen*, Europese Bibliotheek, Zaltbommel, 1971
- [6] LEJEUNE, M., *De Klokkenroof in de Tweede Wereldoorlog, Nieuwsbrief Campanae Lovanienses*, 22, 3 afleveringen, 2012
- [7] ROMBOUITS, L., *Zingend Brons, 500 jaar beiaardmuziek in de Lage Landen en de Nieuwe Wereld*, Davidsfonds, Leuven, 2010
- [8] SERGEYS, J., *Persoonlijk archief*
- [9] TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klinkend Erfgoed - Herwaardering van het Klokkenbestand in Vlaanderen, Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 37, (4), 50--62, 2018
- [10] http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/ead/index/eadid/BE-A0550_006912_006778_DUT
- [11] <http://tchorski.morkitu.org/2/campa.htm>
- [12] http://balat.kikirpa.be/search_photo.php

Jef L. TEUGELS
Werner WOUTERS
24 juni 2019